

Solsystem. Vårt *p.*, solen och flyttstjernorna i förening.

PLANISFER, planisfär, m. 3. (af lat. *Planus*, plan, och grek. *Sphaira*, klot) Karta öfver jord- eller himmelsgloben på plan yta. [- spher.]

PLANIMETRI, --- tri, f. 3. (af lat. *Planus*, plan, och grek. *Metreo*, jag mäter) Konsten att mäta jemna ytor. Planmätning.

PLANK, plångk, n. 5. Stängsel af hopfogade plankor eller bräder.

PLANKA, plångka, f. 1. Bräde, tjockare än 1½ tum.

PLANKA, v. a. 1. *P. af*, se *Afplanka*.

PLANKARTA, f. 1. Se *Grundteckning*. [- carta.]

PLANKONKAV, plån kannkäv, a. 2. På ena sidan plan, på den andra konkav. [- concav.]

PLANKONVEX, plån kannväx, a. 2. På ena sidan plan, på den andra konvex. [- convex.]

PLANLÄGGA, v. a. 2. (böjes som *Lägga*; föga brukl.) Göra utkast till.

PLANLÖS, a. 2. Som saknar all plan.

PLANMESSIG, a. 2. Enlig med en gifven plan. — *Planmessigt*, adv.

PLANMESSIGHET, f. 3. Planmessigt sätt att gå till väga.

PLANMÄTNING, f. 2. Se *Planimetri*.

PLANRITNING, f. 2. Se *Grundritning*.

PLANSCH, plånngsch, m. 3. (fr. *Planche*) 1) Graverad plåt eller skifva. — 2) Kopparstick.

PLANSCHETT, plånngschätt, m. 3. (fr. *Planchette*) Liten plåt eller skifva.

PLANS, se *Plants*.

PLANTA, plänta, f. 1. (lat.) 1) Växt, som ej har träd- eller buskstam. — *Syn.* Ört. — 2) Ung telning af en växt (äfven träd och buskar), som omsättes. Man har således Träd-, Busk-, Kålplanta, m. fl. — 3) (fam. skämtv.) Barn.

PLANTA, v. a. 1. Se *Plantera*. *P. i'n*, se *Inplanta*.

PLANTAGE, planttåsch, m. 3. (fr.) Ställe, der någon viss växt odlas i stort. Säges isynn. om Européernes odlingar af sockerrör, tobak m. m., i Asien och Amerika.

PLANTBÄNK, m. 2. Drifbänk, der frön af vissa köksväxter utsås, för att erhålla planter till utplantering.

PLANTERA, v. a. 1. 1) Sätta en växt i jorden, för att den skall slå rot och växa. *P. käl.* *P. träd.* — 2) Lägga ell. nedsticka frön eller kärnor i jorden, för att deraf uppdraga en växt. — 3) *P. fisk*, i fiskevatten utsläppa fiskar af något visst slag, för fortplantning. *P. vildt i en skog*, för fortplantning släppa djur af någon viss villebrådsart i en skog, der sådan icke förut funnits. — 4) Uppresa, uppsätta, uppställa. *P. ett kors, en fana, ett standar.* *P. kanoner.*

PLANTERANDE, n. 4. Handlingen, hvarigenom något planteras.

PLANTERARE, m. 3. En, som planterar.

PLANTERDÄM, planttërdämm, m. 2. pl. — *dammar.* Fiskdam, som begagnas särskilt för ändamålet att plantera fisk.

PLANTERING, f. 2. 1) Se *Planterande*. — 2) En mängd träd, planterade på samma ställe. Bildar sammansättningen *Ekplantering*, m. fl.

PLANTERPINNE, m. 2. pl. — *pinningar.* Pinne, som vid plantering begagnas att dermed sticka hål i jorden för planter, som skola nedsättas.

PLANTLÄFVE, m. 2. pl. — *läfvar.* Se *Plantbänk*.

PLANTLIF, n. 3. Se *Växtlif*.

PLANTS, plánnt, m. 2. (t. *Plantsche*) Ten af guld eller silfver, gjuten uti ingöte af jern, och proberad, för att af guldsmeder förarbetas eller till myntning begagnas. [Plans.]

PLANTSKOLA, f. 1. (trädg. och skogsv.) En mängd trädtelningar af utsädda frön eller lagda kärnor, uppväxta på samma ställe, för att der vårdas, tills de kunna förflyttas till trädskola.

PLANTSÄNG, f. 2. Se *Plantbänk*.

PLANTVAX, n. sing. En sort gröngrått vax, som erhålles ur frukten af *Myrica cerifera* i Amerika.

PLANTÖR, planttör, m. 3. Se *Planterare*.

PLASKA, v. n. 1. Slå häftigt med händerna i vatten. — *Plaskande*, n. 4. o. *Plaskning*, f. 2.

PLASTIK, -i'k, f. 3. (af grek. *Plasso*, jag bildar) Konsten att af ler, gips, vax m. m., bilda figurer. Bildformningskonst.

PLASTISK, a. 2. 1) Till plastiken hörande. — 2) Bildande. *P. konst.* — 3) I bild framställd. *P.-t verk.*

PLATAN, -án, m. 3. Ett lönnen liknande, stort och lummigt trädslag i de södra länderna. *Platanus*.

PLATIN, -i'n, m. 3. (tekn.) *P.-er* kallas tunna metall-lameller, en emellan hvarje nålpar i en strumpväfvarstol.

PLATINA, plätina, f. sing. En 1736 i Peru upptäckt, ganska hård, ädel metall af blåvit färg.

PLATINERA, v. a. 1. (tekn.) Öfverdraga jern och stål med platina. — *Platinering*, f. 2.

PLATONISK, a. 2. 1) Som har afseende på den berömda grekiske filosofen Plato eller hans lära. — 2) Med hans lära öfverensstämmande. *P. kärlek*, fri från all snilighet. *P. republik*, mönsterstat efter Platos utkast.

PLATONISM, --i'ssm, m. 3. Platos filosofiska lära.

PLATS, plåtts, m. 3. (från lat. *Platea*, gata) 1) Ställe, rum, som person eller sak intager eller kan intaga. *Liten, rymlig p.* *Förblifva på sin p.* *Beställa en p. i diligensen.* *Taga p. ibland gästerna.* *Afstå sin p. åt en annan.* *Lemna p. bredvid sig.* *Lemna p. åt någon.* *P., p.! undan! ur vägen! ge rum! P. att bygga på.* *På p-en*, på stället. *Blifva på p-en*, stupa i en strid. *Behålla p-en*, vinna seger. (Fig.) *Vara på sin p.*, innehafva en för sig passande ställning eller tjänst. *Intaga en p. i historien*, omtalas, omnämnas i historien. *Äga en p. i ens vänskap*, äga ens vänskap. *Unna mig en p. i er hägkomst*, förunna mig att vara af er ihågkommen. — Bildar flera sammansättningar, såsom: Val-, Heders-, Spektakel-, Parterr-, Ståndplats, m. fl. — 2) Ort. *En befästad p.* *En för handel välbälgan p.* — 3) (fig.) Embets- eller tjänstbefattning, embete, tjänst, syssla, befattning. *Innehafva en hög p. i samhället.* *Han har fått p. på ett kontor.*

PLATS (ursprungl.: svårighet). *Med p.*, med möda, med svårighet, med knapp nöd. *Komma med p. undan.*

PLATT, a. 1. I. 1) Jern, vid och nedtryckt. *P-a landet.* *P. bröst.* *P. hvalf.* *P. tak.* *P. näsa*, bred och nedtryckt. — 2) (fig.) Saknande tecken till snille eller smak. *P. stil.* — *Ss.* *P-fotad*, -*hofvad*, -*nos*, -*näs*.

PLATT, m. 2. II. 1) Se *Myntplatt*. — 2) Däckel öfver fänghål. — 3) Stålhäll. — 4) (byggn. k.) Rätlinig list.

PLÄTT, adv. III. 1) (fam.) Alldeles, rent af,